

Назва дисципліни	Політичний аналіз
Освітня програма	Для всіх ОП
Компонент освітньої програми	Вибірковий
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	3 кредити / 90 годин
Вид підсумкового контролю	Залік
Мова викладання	Українська
Викладач	Вівчар Інна Володимирівна, кандидат політичних наук, доцент.
CV викладача на сайті кафедри	
E-mail викладача	inna.vivchar@rshu.edu.ua

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з інструментальними можливостями та обмеженнями політичного аналізу у дослідженні процесу підготовки, прийняття та реалізації політичних рішень.

Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Політичний аналіз як професія і теоретико-прикладна галузь наукового пізнання та перетворення політичної реальності

Тема 1. Проблеми визначення предметного поля політичного аналізу та моделі фахівця – аналітика.

Політичний аналіз у системі політичних наук. Предмет, об'єкт, структура й логіка навчального курсу. Принцип єдності дослідницького, прогностичного й організаційнотехнічного компонентів у навчальному курсі. Основні підходи у визначенні робочої моделі фахівця-аналітика. Проблеми формування теоретико-методологічних основ сучасної політичної аналітики в суверенній Україні. Проблеми й перспективи інституціоналізації політичної аналітики в процесі формування системи державного управління й місцевого самоврядування України.

Тема 2. Роль і статус політичного аналітика.

Суб'єкти політичного аналізу. Поняття політичного аналітика й експерта, еволюція понять. Класифікація суб'єктів політичного аналізу. Політичний аналіз, інформаційно-аналітичне консультування й політична експертиза як професія. Рольові позиції професійного політичного аналітика. Статусні характеристики політичного аналітика. Поняття синтетичної, статуснорольової позиції політичного аналітика за Арнольдом Мелтснером. Етика політичного аналізу й експертизи. Ціннісні конфлікти й шляхи їхнього подолання за Альбертом Хіршманом. Умови етичної бездоганності політичного аналітика за Пітером Френчем. Інституціональні проблеми рекрутування політичних аналітиків і експертів у суверенній Україні.

Тема 3. Місце й роль сучасного політичного аналізу в державному управлінні й місцевому самоврядуванні України.

Проблеми формування теоретико-методологічних основ політичної аналітики в державному управлінні й самоврядуванні України. Основна мета, об'єкт і предмет політичного прогнозування, політичного консультування й політичної експертизи в державному управлінні й місцевому самоврядуванні України. Політична аналітика в державному управлінні й місцевому самоврядуванні як системне явище: процедури, методики, технології й результати.

Змістовний модуль 2. Основні етапи здійснення політичного аналізу політичних подій, ситуацій і прийняття публічних політичних рішень

Тема 4. Інформаційне забезпечення політичного аналізу.

Критерії формування інформаційного забезпечення. Джерела інформації й методи збору даних. Люди як джерела інформації. Д. Веймер і А. Вайнінг про загальні рекомендації стосовно організації та методики проведення інтерв'ю як найважливішого джерела інформації. Специфіка та зразок картки опитування стандартизованого інтерв'ю. Моніторингові (трендові) опитування. Спостереження. Кількісні та якісні методи. Попередній системний аналіз об'єкта. Висування робочих гіпотез. Формування вибіркової сукупності. Методи формування інформації. Визначення стратегії й особливостей етапів політичного аналізу.

Тема 5. Формулювання проблеми. Вибір й обґрунтування цілей, завдань й обмежень у політичному аналізі.

Поняття “проблема” у концепціях Брайана Хогвуда і Льюїса Ганна. Основні фактори, що впливають на формулювання проблеми. Виміри проблеми. Девід Рочфорт і Роджер Кобб про основні категорії опису проблеми та їх найбільш типові опції. Deskriptivні визначення проблем, соціальних груп й індивідів. Соціальне конструювання цільових аудиторій, які істотно впливають на осіб, що приймають політичні рішення. Типові проблеми політичного аналізу: способи концептуалізації. Методи операціоналізації: розробка програми дослідження. Вимір у політичному аналізі: статистичні й соціологічні методи. Політично значимі цілі: субстанціональні й інструментальні. Інструментальні цілі як обмеження. Аарон Вілдавські, Р. Мертон про цілі як ключові етапи у політичному аналізі й правила типових форм заміщення цілей, що дають аналітикові можливість сформулювати мету, завдання і критерії оцінювання з обліком практично значимих проблем.

Тема 6. Політичні події й ситуації як вихідні об'єкти політичного аналізу.

Поняття політичної події. Основні складові політичної події за Маклеландом і Е. Азаром: час, суб'єкт, об'єкт і предмет взаємодії. Процес створення бази подійних даних: сутність і

основні компоненти. Події й акції. Визначення значимих подій. Поняття політичної ситуації. Еволюція ситуаційного аналізу. Складові компоненти політичної ситуації (умови політичного життя, якісні й кількісні характеристики суб'єктів-учасників, просторовий і часовий фактор, відбиття ситуації в суспільній свідомості й психології через призму потреб і програм, ступінь впливу на функціонування політичної системи, результат політичної діяльності) і специфіка їхнього аналізу. Основні види аналізу політичної ситуації. Системний підхід у ситуаційному аналізі. Виявлення структури політичної ситуації. Аналіз факторів зовнішнього середовища ситуації. Івент-аналіз як метод аналізу політичних подій і ситуацій. SWOT – аналіз.

Тема 7. Публічні політичні рішення як ключовий об'єкт політичного аналізу.

Поняття публічного політичного рішення. Основні теоретичні підходи в аналізі процесу прийняття політичних рішень. Принцип зворотного зв'язку в процесі прийняття публічних політичних рішень. Багаторівневий характер прийняття політичних рішень. Найвідоміші схеми процесу прийняття політичних рішень. Їхні переваги й недоліки. Концепція маятникового характеру механізму прийняття державних рішень О. І. Соловйова. Спроби класифікації політичних рішень. Їх сильні й слабкі сторони. Проблеми комплексного підходу в прийнятті публічних політичних рішень.

Тема 8. Моделювання політичних подій і ситуацій.

Поняття моделі. Види моделей, які використовуються в політичному аналізі. Окремі приклади політичних моделей – модель політичного простору, модель фальсифікації виборів, модель адміністративного ринку. Модель Річардсона. Системний підхід у логіко-інтуїтивному та формалізованому моделюванні політичних подій і ситуацій. Відмінність лінійних моделей від нелінійних. Значимість нелінійного моделювання. Основні особливості структурних моделей. Сутність когнітивного картування.

Тема 9. Прогнозування публічних політичних рішень.

Сутність прогнозування. Прогнозування як засіб оптимізації основних напрямів соціально-політичного розвитку. Принципи, методи і основні етапи політичного прогнозування. Місце і роль політичного прогнозування в прийнятті публічних політичних рішень. Основні риси, структура та типи політико-управлінського прогнозування. Процесуальні особливості політико-управлінського прогнозування. Експертне прогнозування. Структура та алгоритм сценарного методу прогнозування. Прогнозні рекомендації.

Тема 10. Методи порівняння альтернативних варіантів публічних політичних рішень.

Сутність методу порівняльної оцінки. Основні підходи (методи) порівняльної оцінки в політичному аналізі: 1) стандартний аналіз витрат і вигоди; 2) якісний аналіз вигід-витрат; 3) модифікований аналіз вигід-витрат; 4) аналіз ефективності витрат (аналіз економічної ефективності); 5) багатоцільовий аналіз. Методика зіставлення альтернатив за непорівняльними критеріями. Метод задовільних альтернатив. Метод домінантних альтернатив. Метод еквівалентних альтернатив. Матриця Геллера. Матриця Браймана як модифікований метод порівняння альтернативних варіантів політичних рішень.

Тема 11. Проектування публічних політичних рішень

Політична прохідність як етап ухвалення рішення. Поняття “проектування” публічних політичних рішень. Політичний ризик: поняття, види, фактори ризику. Етапи й методика оцінки. Проектування політичного рішення: стратегії підвищення прохідності. Проектування політичного рішення: стратегії імплементації. Вибір підходу до імплементації: параметри оцінки. Проблеми припинення політичної програми як

реалізованого політичного рішення. Аналіз проблем припинення політичного рішення в ретроспективному, оцінному відношенні й перспективному плані як невід'ємний компонент проектування й прогнозування політичного рішення. Витрати припинення політичних рішень.